

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Všehrdy**, se sídlem Všehrdy 26, proti rozhodnutí ředitele žalované ze dne 17. 7. 2018, č. j. VS-12059-8/ČJ-2018-8017PR, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 10. 2018, č. j. 15 A 155/2018 - 13,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Ředitel žalované shora specifikovaným rozhodnutím odložil žalobcovu žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, pro nezaplacení úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací.

II.

[2] Žalobce rozhodnutí ředitele žalované napadl žalobou u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“). Domáhal se jeho zrušení a přiznání nemajetkové újmy podle § 10 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

[3] Součástí žaloby žalobce učinil i žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce.

[4] Krajský soud usnesením ze dne 24. 9. 2018, č. j. 15 A 155/2018 - 11, žalobce zcela osvobodil od soudních poplatků; jeho návrh na ustanovení zástupce však v záhlaví uvedeným usnesením zamítl.

[5] Dospěl totiž k závěru, že žalobce sice splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ale ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. Žaloba totiž obsahuje veškeré povinné náležitosti podle § 37 odst. 3 s. ř. s. a § 71 téhož zákona a žalobce v ní řádně vylíčil skutkové okolnosti případu a označil důvody, ve kterých spatřuje vadnost napadeného rozhodnutí, žalobce má právnické vzdělání (jedná se o bývalého advokáta) a žalobcem obecně tvrzená invalidita I. stupně bez dalšího nedokládá nezbytnost jeho zastoupení, a to zejména v situaci, když žalobce se soudem bezproblémově komunikuje a jednotlivá podání si vyhotovuje (vyplňuje) sám.

III.

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní napadá v záhlaví specifikované usnesení krajského soudu, kterým byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce, kasační stížností. Navrhuje, aby jej Nejvyšší správní soud zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[7] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že krajský soud nevyhověl jeho návrhu na ustanovení zástupce. Má za to, že mu zástupce měl být ustanoven, a to zejména s ohledem na to, že byl nezákonně odsouzen a ve výkonu trestu odnětí svobody nemá na rozdíl od žalované tým právníků, aktuální judikaturu ani potřebnou odbornou literaturu, což jej staví do nevýhodné pozice.

[8] V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

IV.

[9] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

V.

[10] Nejvyšší správní soud na úvod k žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků poznamenává, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost by tudíž kasační soud nepožadoval. Nadto byl stěžovatel usnesením krajského soudu ze dne 24. 9. 2018, č. j. 15 A 155/2018 - 11, zcela osvobozen od soudních poplatků, přičemž osvobození přiznané v řízení před krajským soudem se podle § 36 odst. 3 s. ř. s. vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

[11] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna.

[12] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[14] Nejvyšší správní soud předesílá, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (§ 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhopatelových práv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

[15] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byla v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv.

[16] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14). Za hlavní kritérium je přitom pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, a ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[17] Krajský soud se v právě projednávané věci uvedenými kritérii pro posouzení naplnění podmínky, zda bylo ustanovení zástupce pro řízení o žalobě nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv, dostatečně zabýval. Z napadeného usnesení vyplývá, že zvažil zejména formální i obsahovou úroveň žaloby a osobnostní poměry stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že se stěžovatel v posuzované problematice i v soudním řízení orientuje a nemělo by mu tedy nic bránit v řádném výkonu procesních úkonů a plnohodnotné účasti na nich, aniž by bylo nepřípustně omezeno jeho právo napadat rozhodnutí žalované.

[18] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s posouzením krajského soudu a přisvědčuje rovněž jeho závěru, že stěžovatel nesplňoval k ustanovení zástupce pro řízení o žalobě podmínku nezbytnosti k ochraně jeho práv. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel je českým občanem ovládajícím český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i právní stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti shora označenému usnesení.

[19] Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, což by za jiných okolností svědčilo ustanovení advokáta pro hájení jeho práv. Kasační soud však, jak výše uvedeno, přihlédl k celkovému vyznění žaloby, na základě které lze učinit závěr, že se stěžovatel v problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně uplatňovat.

[20] Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li napadeným usnesením návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

VI.

[21] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly, soud jí proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2018

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu